

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2024

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden op hoofdlijnen zijn:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college dient het aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2025 hebben ontvangen. Het ingevulde aanvraagformulier dient voor instemming aan de raad te worden voorgelegd en wordt na ondertekening aangeboden aan de commissie via de website.

Uitgebreid formulier

Dit betreft het uitgebreide formulier. Gemeenten die over 2022 en/of 2023 ook een vangnetuitkering hebben ontvangen, dienen gebruik te maken van dit formulier. Uitzondering hierop betreft gemeenten tot 5.000 inwoners. Deze mogen te allen tijde gebruik maken van het basisformulier, ook als in de voorafgaande jaren een vangnetuitkering is toegekend.

Aanpassingen in het format van de pagina's met vragen en ondertekening niet toegestaan

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's met de vragen en ondertekening aanpast.

Meer informatie

Op de website van de Toetsingscommissie staat een verdere toelichting op dit formulier:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2024>

De toetsingscommissie heeft een checklist gemaakt voor gemeenteraadsleden. Het is een handzaam lijstje vragen en aandachtspunten. Raadsleden kunnen dit lijstje gebruiken bij het beoordelen van de vangnetaanvraag van het college. Deze checklist is opgesteld in samenwerking met raadsleden uit verschillende gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. De checklist staat samen met andere informatie op de website van de VNG:

<https://vng.nl/artikelen/vangnetuitkering-participatiewet-informatie-voor-raadsleden>

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat de volgende onderdelen:

- Samenvatting van de verklaring
- De beschrijving van de wijze waarop de gemeenteraad is geïnformeerd door het college
- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Die geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij of zij instemt. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal 300 à 400 woorden.

A. Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk wat het probleem is.

Sinds 2022 kampt de gemeente Hattem met een tekort op het BUIG-budget. Onder de BUIG vallen de algemene bijstand levensonderhoud, IOAZ, IOAW, BBZ en de loonkostensubsidie. De grootste kostenpost binnen deze regeling is de algemene bijstand voor levensonderhoud. In 2024 heeft de gemeente Hattem een BUIG-budget van € 1.847.143 ontvangen, terwijl de totale lasten € 2.229.971 bedroegen. Dit resulteert in een tekort van € 382.828. Aan dit tekort liggen de volgende twee hoofdredenen ten grondslag:

1. Een toename van de bijstandsuitgaven als gevolg van zowel een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden als een toename van de verstrekte loonkostensubsidies.
Door de beperkte omvang van het bestand heeft zelfs een kleine toename van het aantal uitkeringsgerechtigden direct impact op het budget en kan dit snel tot een tekort leiden. Daarnaast is de loonkostensubsidie in 2024 met circa 37,26% gestegen ten opzichte van 2023, doordat in Hattem meer kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt konden worden begeleid richting werk.
2. Het BUIG-budget steeg niet evenredig mee met de bijstandsuitgaven. Dit is het gevolg van de systematiek waarmee het BUIG-budget wordt berekend. Voor kleine gemeenten, zoals Hattem, zijn de uitgaven van twee jaar geleden leidend voor het budget.

B. Samenvatting onderdeel getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren.

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken.

Gemeente Hattem nam diverse maatregelen om het tekort op het BUIG-budget te reduceren. Deze maatregelen zijn vastgelegd in het actieplan re-integratie 2024. De maatregelen waren gericht op re-

integratie naar werk en het bevorderen van andere vormen van participatie. Dit had als doel de uitstroom uit de uitkering te vergroten en de instroom te beperken. Dit moest leiden tot een reductie van het tekort op het BUIG-budget.

De gemeente Hattem zet direct in op kandidaten met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, wanneer deze in beeld komen. Uitgangspunt bij de begeleiding van alle kandidaten is het principe van het toepassen van maatwerk. Op basis van de individuele situatie van een kandidaat zetten we daarbij een traject of andere vormen van begeleiding in.

Binnen het actieplan re-integratie 2024 zijn drie prioritaire groepen benoemd:

1. Statushouders (Wet Inburgering 2013, Wet Inburgering 2021 en Oudkomers);
2. Kandidaten met een psychische kwetsbaarheid;
3. Kandidaten met een lange afstand tot de arbeidsmarkt, met name uit de subdoelgroepen praktijkonderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso) en Beschut Werk.

Voor deze groepen zijn naast de inzet van het reguliere beleid de volgende effectieve extra maatregelen ingezet:

1. Statushouders (Wet Inburgering 2013, Wet Inburgering 2021 en Oudkomers);
 - Er zijn 6 werkervaringsplekken gecreëerd voor statushouders, te weten bij een huisartsenpraktijk, het Waterschap, bij Landstede, bij een energieproject, bij het Bakkerijmuseum en bij Dorcas. Daarnaast zijn er 6 trajecten ingezet met als doel om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.
 - Via werkbezoeken aan Hattemse werkgevers van het college en de werkmakelaar is extra aandacht gegeven aan de groep statushouders en het belang van werkervaringsplekken;
 - In de tweede helft van 2024 is een ondernemersbijeenkomst georganiseerd in samenwerking met omliggende gemeenten met als thema "Statushouders op de werkvloer".
 - Er is actief ingezet op de uitstroom van statushouders. Door de inzet van coaching, ondersteuning bij sollicitatie, kennismakingsmomenten met werkgevers en de inzet van overige instrumenten is de beoogde doelstelling van uitstroom van 10 kandidaten gerealiseerd.
2. Kandidaten met een psychische kwetsbaarheid;
 - In 2024 is de methode Individuele Plaatsing en Steun (IPS) gecontinueerd. Dit is een meerjarig traject dat bestaat uit een combinatie van behandeling, medicatie en re-integratie. Met als doel om betaald werk te verkrijgen en te behouden voor kandidaten met een psychische kwetsbaarheid. In 2024 namen 4 kandidaten deel aan dit traject, waarvan 1 behoort tot de doelgroep NUGGER.
 - Naast de IPS trajecten zijn er ook trajecten ingezet voor kandidaten met een psychische kwetsbaarheid, maar die niet voldoen aan de voorwaarden van een IPS traject bijvoorbeeld door het ontbreken van een actieve GGZ-behandeling. 5 kandidaten hebben in 2024 deelgenomen aan een dergelijk traject.

- Er zijn sporttrajecten bij sportcentrum Bijsterbosch ingezet voor kandidaten met een psychische kwetsbaarheid, met als doel in fysieke zin weer in beweging te komen.
3. Kandidaten met een lange afstand tot de arbeidsmarkt (onder andere de subdoelgroepen pro, vso en Beschut Werk);
- Er zijn sporttrajecten bij sportcentrum Bijsterbosch ingezet voor kandidaten met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Het doel van deze trajecten was de kandidaten te activeren en om waar mogelijk fysieke belemmeringen weg te nemen. In 2024 hebben gedurende het jaar 20 kandidaten deelgenomen aan dit traject.
 - Er is ingezet op het detecteren van Beschut Werk kandidaten binnen het huidige bestand. Dit heeft nog niet tot de realisatie van 3 beschutte werkplekken geleid. Wel zijn er 2 kandidaten in beeld gekomen, die waarschijnlijk in 2025 op grond van Beschut Werk geplaatst kunnen worden.
 - Er zijn 23 trajecten ingezet (onder andere Werkfit) met als doel het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt.
 - Er is 1 kandidaat uitgestroomd uit de Participatiewet doordat Wajong is toegekend.
 - Er is bij plaatsingen onderzocht of het effectief zou zijn om loonkostensubsidie buiten de wettelijke doelgroep in te zetten. Dit bleek niet passend te zijn. Andere vormen van ondersteuning, bijvoorbeeld jobcoaching, bleken meer passend te zijn.
 - In totaal is in 2024 19 keer loonkostensubsidie toegekend binnen de wettelijke doelgroep, waarvan 5 keer de forfaitaire loonkostensubsidie.
 - Er zijn in 2024 2 kandidaten uitgestroomd vanwege het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.

Naast deze maatregelen zijn in 2024 de volgende acties ondernomen om het tekort te reduceren:

- a. Samen met betrokken partijen in de arbeidsmarktregio Zwolle is gezorgd voor begeleiding en warme overdracht van school naar gemeente en naar een eventuele werkgever van pro/vso-leerlingen met het uitstroomprofiel arbeidsmarkt;
- b. Inzet van jobcoaching voor pro/vso-leerlingen;
- c. Inzet van consultants specifiek voor de doelgroep statushouders;
- d. Het verbeteren van de zelfredzaamheid van statushouders door onder meer fietslessen en praktijkgerichte taallessen via het Taalpunt of formeel taalonderwijs in Zwolle.

C. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen tezamen leidt tot tekortreductie, waarbij het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief is beschreven en inzichtelijk is gemaakt.

De getroffen maatregelen waren erop gericht de (gedeeltelijke) uitstroom te vergroten en de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen, zodat de uitkeringslast zou dalen. Hierbij werd gefocust op duurzame uitstroom om een stabiele situatie voor de inwoner te creëren en structurele effecten op de uitkeringslast te bereiken.

De gemeente Hattem is er in 2024 in geslaagd om 29 personen uit de uitkering te laten stromen. Ook is er 57 keer een stijgende beweging gemaakt op de 'De Participatieladder'. Gezien de afstand tot de arbeidsmarkt van de kandidaten hebben de ingezette trajecten regelmatig een lange doorlooptijd en wordt een deel van het effect pas in 2025 verwacht. We zien in het eerste kwartaal van 2025 al de effecten van de ingezette trajecten uit 2024. Voor bijvoorbeeld de groep statushouders is de te verwachten uitstroom in 2025 hoger dan in 2024.

De gemeente Hattem neemt in 2025 aanvullende maatregelen om het tekort op de BUIG verder te reduceren.

Op welke wijze heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd?

In dit onderdeel beschrijft het college op hoofdlijnen hoe het de raad betrokken heeft bij het proces vanaf de signalering van het tekort. Daarbij gaat het om het proces van het bepalen en treffen van maatregelen tot aan het moment van het voorleggen van de verklaring van het college aan de raad. Het college geeft aan op welke momenten het de gemeenteraad heeft geïnformeerd. Het college dient hiervoor een X te plaatsen bij de betreffende onderdelen. In de onderste regels is ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

X	Moment in het proces
X	De kadernota, de begroting.
X	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening.
	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
X	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties.

Samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad

In de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad staat op hoofdpijnen op welke onderwerpen de raad heeft gereageerd op de verklaring van het college. De onderdelen van de verklaring zijn vaak al eerder in de raad besproken. Het gaat dus om het gehele proces vanaf de signalering van het tekort. Verder betreft het hier alleen onderwerpen die in de raadsbesluiten zijn opgenomen, die afwijkend zijn van het raadsvoorstel.

Om de beschrijving zo eenvoudig mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van een checklist die kan worden aangevuld. Het verzoek is om aan te kruisen welke onderwerpen in de raadsbesluiten zijn opgenomen. Nadat de behandeling in de gemeenteraad heeft plaatsgevonden plaatst het college een X voor de betreffende onderdelen. In de onderste regels is ruimte voor aanvullingen.

X	Typering van de reacties die in de raadsbesluiten zijn opgenomen gedurende het gehele proces
	Expliciet goedkeurend, waardering over analyse en maatregelen uitgesproken
	Impliciet goedkeurend, is behandeld als hamerstuk
	Afkeurend en gevraagd het plan te herzien
	Verzoek om onderdelen van de globale analyse te herzien of aan te vullen
	Verzoek om bepaalde maatregelen te schrappen of aanvullend maatregelen te treffen.
	Verzoek om het tempo van invoering en/of uitvoering van maatregelen te versnellen.
	Verzoek om extra informatie over maatregelen
	Verzoek om meer informatie t.a.v. de beoogde effecten van maatregelen
	Verzoek om gerealiseerde effecten te monitoren en terug te koppelen
	Motie om een andere beleidsmaatregel te treffen

NB: bovenstaande tabel dient pas te worden ingevuld nadat de behandeling in de gemeenteraad heeft plaatsgevonden.

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

In dit onderdeel dient het college een analyse op te nemen van de oorzaken van het tekort (A1). Deze analyse dient specifiek in te gaan op de situatie in de eigen gemeente of de eigen arbeidsmarktregio. Ook dient het college een analyse op te nemen van de effecten van de getroffen maatregelen in voorgaande jaren, zoals die zijn beschreven in de aanvraag voor een vangnetuitkering over 2022 en/of 2023 (A2).

A1. Analyse van de oorzaken van het tekort van de gemeente

Gemeente Hattem kampt sinds 2022 met een tekort op het BUIG-budget. Het tekort in 2024 bedroeg € 382.828,-. Dit bedrag is als volgt berekend:

Netto lasten BUIG budget 2024	€ 2.229.971,-
Definitief BUIG budget 2024	€ 1.847.143,-
Tekort op BUIG budget 2024	€ 382.828,-
Tekort in % t.o.v. het BUIG-budget	20,73%

Hiermee voldoet de gemeente Hattem aan de eerste geldende voorwaarden van de vangnetuitkering, namelijk: 'over 2024 moet sprake zijn van een tekort dat meer bedraagt dan 7,5% van de definitief over dat jaar toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet'.

Daarnaast voldoet de gemeente Hattem ook aan de tweede voorwaarde: 'over 2022, 2023 en 2024 moet sprake zijn van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 7,5%, berekend over alleen de definitief over 2024 toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet'. Dit blijkt uit de volgende berekening:

Definitief BUIG budget 2024	€ 1.847.143,-
Resultaat 2022	- € 24.646,-
Resultaat 2023	- € 412.011,-
Resultaat 2024	- € 382.828,-
Tekort 2022 t/m 2024	€ 640.085,-
Tekort 2022 t/m 2024 in % t.o.v. het BUIG-budget 2024	34,65 %

De gemeente Hattem vraagt een vangnetuitkering aan ter hoogte van € 198.114,- om het tekort uit 2024 op te vangen. Dit bedrag is als volgt berekend:

Tekortdeel t.o.v. het BUIG-budget	Deel van het tekort	Waarvan vergoed:	Totale vergoeding
0% - 7,5%	€ 138.535,-	0%	€ 0,-
7,5% - 12,5%	€ 92.358,-	50%	€ 46.179,-
Meer dan 12,5%	€ 151.935,-	100%	€ 151.935,-
Omvang vangnetuitkering			€ 198.114,-

Aan het tekort voor 2024 liggen de volgende twee hoofdredenen ten grondslag:

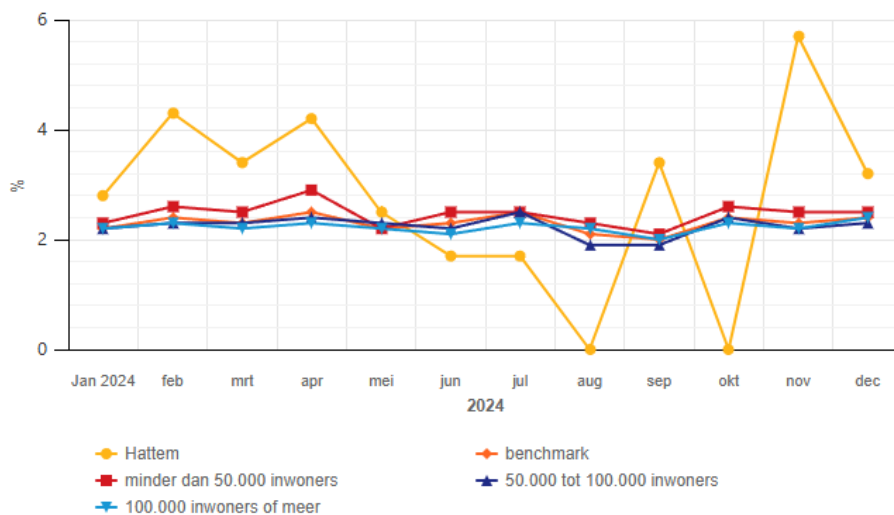
1. Een toename van de bijstandsuitgaven door een toename van het bijstandsvolume;
 Uit de analyse blijkt dat het bijstandsvolume in 2024 is toegenomen door een hogere instroom van 42 uitkeringen in vergelijking met uitstroom van 29 uitkeringen. Het bijstandsvolume is hierdoor per saldo toegenomen maar wel vol op in beweging, zoals zichtbaar in de volgende tabel:

Regeling	JAN	FEB	MRT	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Pwet	110	114	114	113	113	117	115	116	115	116	119	118
IOAW	7	8	8	7	7	6	6	6	6	6	6	6
IOAZ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BBZ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Eindtotaal	118	123	123	121	121	124	122	123	122	123	126	125

De toename van het bijstandsvolume in 2024 is ontstaan door een relatief hoge instroom, met name van 3 groepen:

1. Instroom van 14 uitkeringen waarvan de reden het beëindigen van een dienstverband is. Bij deze kandidaten was er geen recht meer is op een werkloosheidsuitkering of uitkering op grond van de Ziektewet. Bij het grootste deel is sprake van multiproblematiek.
2. De gemeente heeft in de laatste jaren te maken gehad met een verhoogde taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Dit heeft geleid tot een duidelijke instroom van nieuwe uitkeringen, zoals zichtbaar is in de grafiek 'Instroompercentage Algemene Bijstand'. In november 2024 was er een aanzienlijke toename, doordat in deze maand meerdere statushouders zijn gehuisvest in een nieuwbouwcomplex voor jongeren tot 29 jaar. In totaal zijn er 10 uitkeringen toegekend aan statushouders waarmee de taakstelling grotendeels is gerealiseerd. Deze verhoogde instroom van statushouders heeft direct invloed gehad op het aantal bijstandsuitkeringen dat verstrekt moest worden.
3. Instroom van 5 uitkeringen door het beëindigen van een relatie.

Grafiek: Instroompercentage algemene bijstand

2. Het BUIG-budget steeg niet evenredig met de bijstandsuitgaven.

Het BUIG-tekort is grotendeels te verklaren door de berekeningssystematiek. Voor kleine gemeenten tot 15.000 inwoners wordt het BUIG-budget volledig historisch bepaald op basis van de gerealiseerde BUIG-uitgaven in het jaar t-2. Voor 2024 is dat dus het jaar 2022. Het lagere beschikbare budget voor 2024 is een gevolg van de lagere uitgaven in 2022.

A2. Analyse van het effect van getroffen maatregelen in voorgaande jaren

Gemeente Hattem heeft de afgelopen jaren diverse maatregelen genomen om het tekort op het BUIG-budget te reduceren. Hiervoor werd jaarlijks een actieplan re-integratie opgesteld. De inzet van de actieplannen was jaarlijks gericht op re-integratie naar werk en het bevorderen van andere vormen van participatie. Met als doel het vergroten van de uitstroom uit de uitkering en het beperken van de instroom in de uitkering. Dit moest leiden tot een reductie van het tekort op het BUIG-budget.

Om onterechte instroom te voorkomen, hanteren wij in Hattem een zorgvuldig en transparant proces bij iedere aanvraag. Bij elke uitkeringsaanvraag wordt een intakegesprek gepland, waarin de aanvrager wordt geïnformeerd over de rechten en plichten die gepaard gaan met de uitkering en worden de mogelijkheden richting betaald werk in beeld gebracht. Tijdens dit gesprek worden tevens alle relevante bewijsdocumenten beoordeeld en gecontroleerd. Hierdoor wordt vroegtijdig vastgesteld of een aanvrager daadwerkelijk aan de criteria voldoet. Daarnaast zorgt deze werkwijze ervoor dat de gemeente Hattem nieuwe inwoners met een hulpvraag direct in beeld heeft. Dit vergemakkelijkt de overgang naar passende ondersteuning, zoals trajecten gericht op werk, inburgering of participatie. Indien nodig kan er vanaf de start begeleiding worden geboden om de kans op langdurige afhankelijkheid van een uitkering te verkleinen.

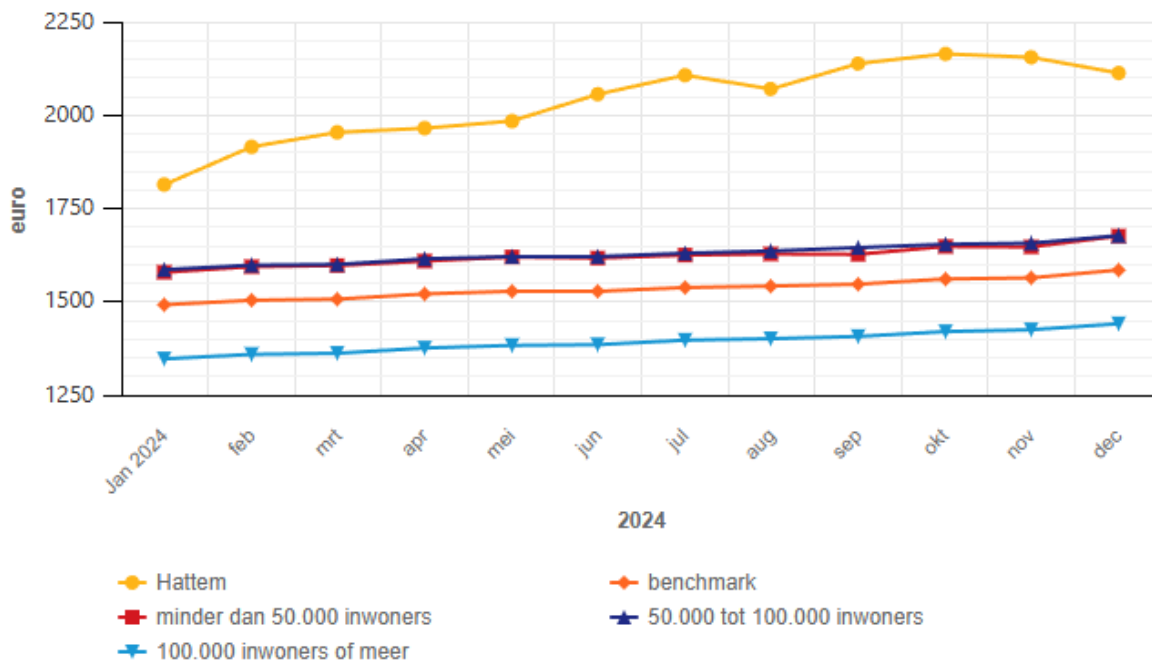
De gemeente Hattem richt zich in eerste instantie op kandidaten met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, mochten deze in beeld komen. Uitgangspunt bij de begeleiding van alle kandidaten is het toepassen van maatwerk. Op basis van de individuele situatie van een kandidaat zetten we daarbij een traject in.

Naast de reguliere inzet op re-integratie zijn er in de afgelopen jaren specifieke doelgroepen benoemd waarop extra is ingezet. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Inzet van specifieke consultants statushouders, die de kandidaten begeleiden bij de inburgering en re-integratie, één van onze consultants is ervaringsdeskundige;
- Ondersteuning van bemiddelbare kandidaten naar werk, zoals leerlingen die het pro of vso verlaten met het uitstroomprofiel arbeidsmarkt;
- Inzet op het verhogen van de inkomsten door parttime werk;
- Inzet van de Sociale Recherche op een specifieke doelgroep;
- Organisatie van fietslessen ter bevordering van de zelfredzaamheid;

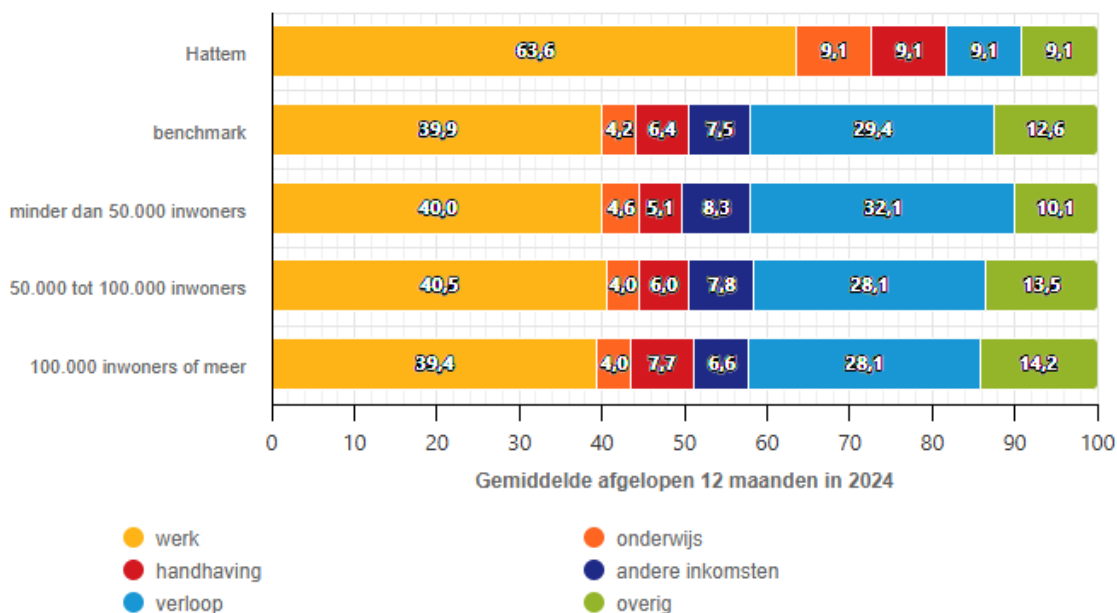
- Per oktober 2023 is de formatie van kwaliteitsadviseurs uitgebreid. Er is 24 uur extra beschikbaar gekomen voor een kwaliteitsmedewerker met het aandachtsgebied re-integratie en inburgering. Met doel om in te zetten op een verdere doorontwikkeling van deze onderwerpen;
- In de gemeente Hattem is het aantal ontheffingen relatief hoog. Dit komt doordat we maatwerk leveren en de kandidaten goed in beeld hebben. Daarom wordt er gekozen voor het tijdelijk afgeven van een ontheffing als er geen mogelijkheden zijn voor re-integratie;
- De gemeente Hattem kiest ervoor om actief in te zetten op de begeleiding van statushouders, door twee consultants in te zetten die beiden 32 uur per week werken. Om de inburgering en re-integratie te bespoedigen, bezoeken zij de statushouders die aan de gemeente Hattem gekoppeld worden al in het asielzoekerscentrum. Waar mogelijk wordt al vanuit het asielzoekerscentrum al gestart met de inburgering, zodat de periode tot het beschikbaar komen van een woning zinvol kan worden besteed. Dit draagt bij aan een versnelling van de inburgering, de re-integratie en de uitstroom uit de uitkering;
- In het kader van de rechtmatigheid zijn we alert op het verrekenen van diverse inkomsten, zoals parttime werk, alimentatie en voorliggende voorzieningen zoals de werkloosheidsuitkering, ziekte-uitkering en WIA. Dit heeft een invloed op de netto kosten van de uitkering, hoe meer we verrekenen hoe gunstiger de financiële last voor de gemeente. Het resultaat hiervan is terug te zien in onderstaande grafiek.

Grafiek: Gemiddeld verrekende jaarinkomsten per uitkering BUIG

Als we kijken naar de cijfers in 2024 zijn er 42 nieuwe uitkeringen toegekend. Daarmee ligt de instroom in Hattem hoger dan de beëindiging van 29 uitkeringen in hetzelfde jaar. In vergelijking met de benchmarkgemeenten realiseren we veel uitstroom tot werk. Zie hiervoor de volgende grafiek.

Grafiek: Redenen beëindiging uitkeringen

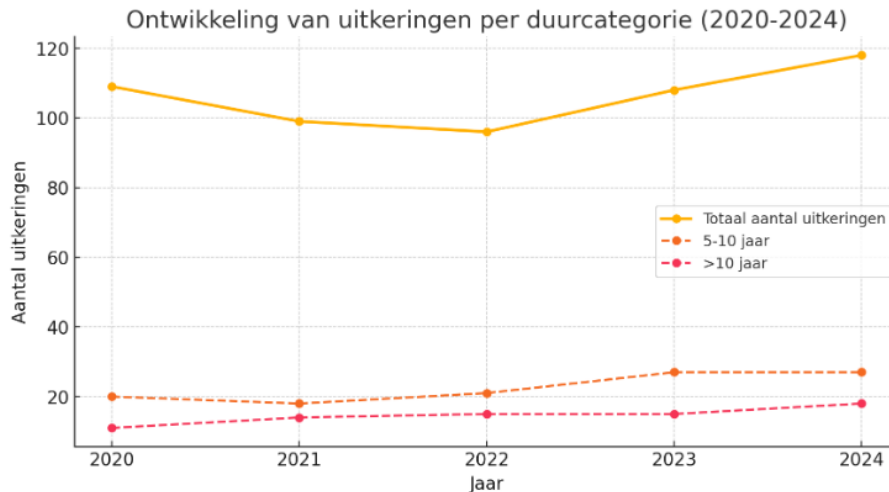
De uitstroom is in 2024 toegenomen ten opzichte van 2023, van 23 naar 29 beëindigde uitkeringen. Desondanks bestaat het bestand voornamelijk uit kandidaten met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit betekent dat zij intensieve en soms langdurig ondersteuning nodig hebben bij hun re-integratietraject en/of inburgering voordat zij (gedeeltelijk) uit kunnen stromen naar betaald werk.

Onderstaande tabellen geven een gedetailleerd overzicht van de instroom en uitstroom in de jaren 2020 tot en met 2024, waarbij zichtbaar is dat de uitstroom in 2024 is toegenomen ten opzichte van 2023.

Instroom	2020	2021	2022	2023	2024
BBZ	1	3	5	1	
IOAW		1	2		1
Participatiewet	27	17	27	36	41
Totaal	28	21	34	37	42

Uitstroom	2020	2021	2022	2023	2024
Arbeid	11	10	6	16	12
Relatie	1	2			2
Op eigen verzoek beëindigd					
Geen inlichtingen verstrekt	1	3			
Verhuizing	8	4	3	5	8
Overige	7	9	9	8	7
Totaal	29	28	17	23	29

Daarnaast zien we een toename in het aantal inwoners dat langdurig, langer dan vijf jaar, afhankelijk is van een uitkering. Dit is zichtbaar in onderstaande grafiek, ontwikkeling uitkeringen per duurcategorie (2020-2024). Naarmate mensen langer een bijstandsuitkering ontvangen, wordt het steeds moeilijker om hen in relatief korte tijd naar de arbeidsmarkt te begeleiden. Zo stroomt 44% van de bijstandsgerechtigden binnen het eerste jaar uit, 16% in het tweede jaar en 10% in het derde jaar (bron: In-, uit- en herinstroom bijstand 2016-2021, Divosa, april 2022). Hoewel Hattem in 2024 goed heeft gepresteerd op het gebied van uitstroom met 29 uitkeringen bemoeilijkt deze ontwikkeling verdere uitstroom.

Ook is er ingezet op het bemiddelen van kandidaten die zijn opgenomen in het doelgroepregister en die middels een garantiebaan betaald werk verrichten. Op basis van de loonwaarde van de kandidaat is loonkostensubsidie (LKS) verstrekt. Het inzetten van loonkostensubsidies blijkt een effectief middel om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk te leiden. We zijn hier wel voor een belangrijk deel afhankelijk van het aantal mensen in het doelgroepregister. In 2024 is 19 keer een LKS als nieuwe voorziening ingezet, waarvan 5 forfaitaire loonkostensubsidies. Hiermee voldoen we aan de doelstelling van de Participatiewet. Kandidaten die zijn opgenomen in het doelgroepregister werken bij reguliere werkgevers met de inzet van LKS en bijvoorbeeld het instrument jobcoaching.

In totaal is in 2024 57 keer een stijgende beweging gemaakt op 'De Participatieladder'. Dit betekent dat de kandidaten betaald werk, betaald werk met ondersteuning of andere stappen in het re-integratieproces hebben gezet.

B. Getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke interne (B1) en externe maatregelen (B2) zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Onder een externe maatregel wordt verstaan: een maatregel die tot stand is gekomen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente). Bij B2 wordt aan de hand van drie vragen beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe bron heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Indien maatregelen tot stand komen zonder inbreng van externen worden deze als intern aangemerkt.

Bij B1 (beschrijving getroffen interne maatregelen) en B2 (Beschrijving getroffen externe maatregelen) mag het college ingaan op eerder getroffen maatregelen die in 2024 zijn voortgezet. Ook kan het college ingaan op maatregelen die na evaluatie zijn stopgezet en op maatregelen die vanaf 2024 nieuw zijn getroffen.

Het college dient bij B1 minimaal één interne maatregel en bij B2 minimaal één externe maatregel te benoemen. Vereiste hierbij is dat deze maatregelen vóór 15 augustus 2025 zijn getroffen.

B1. Beschrijving getroffen interne maatregelen

1. Het maatwerkprincipe

De gemeente Hattem past bij de ondersteuning van kandidaten het principe van maatwerk toe. Op basis van de persoonlijke situatie en de ondersteuningsbehoefte van een kandidaat worden (re-integratie) instrumenten ingezet, die bij moeten dragen aan stijging op de Participatieladder met als uiteindelijke doel uitstroom naar betaald werk eventueel met ondersteuning. We kiezen voor het principe van maatwerk omdat we op deze manier optimaal aan kunnen sluiten bij de situatie van de kandidaat en we verwachten daarmee een beter resultaat te kunnen behalen.

2. Medisch onderzoek en begeleiding

Op basis van de samenstelling van het kandidatenbestand is geconcludeerd dat het wenselijk is om meer inzicht te krijgen in de medische problematiek en de re-integratiemogelijkheden van een aantal kandidaten. Daarom wordt in de eerste helft van 2025 gestart met de inzet van onderzoeken en trajecten die hierop gericht zijn, met als doel om meer inzicht te krijgen of er re-integratiemogelijkheden zijn en welke trajecten of instrumenten passend kunnen zijn.

3. Aandacht voor het verrichten van parttime werk

Gemeente Hattem verrekend relatief veel inkomsten in vergelijking tot de overige gemeenten die deelnemen aan de Divosa Benchmark. In 2022 en in 2023 is het vergroten van de inkomsten door parttime werk ook een specifiek aandachtspunt geweest. In 2024 zijn er wederom veel inkomsten verrekend, echter het aandeel inkomsten door parttime werk is in de loop van 2024 gedaald. In 2025 zal wederom aandacht besteed worden aan het verrichten van parttime, zodat waar mogelijk, inkomsten verrekend kunnen worden.

B2. Beschrijving getroffen externe maatregelen

Elke getroffen maatregel wordt beschreven met de naam van de maatregel, een omschrijving van de maatregel en gevolgd door de antwoorden op elk van de volgende drie vragen over die maatregel:

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

1. Samenwerking Arbeidsmarktregio/Suwi Uitvoeringsplan

De gemeente Hattem maakt onderdeel uit van de arbeidsmarktregio Zwolle. In samenwerking met de betrokken partners geven we onder andere uitvoering aan het Suwi-jaarplan.

- Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of "schriftelijke" informatie) voor deze maatregel geweest?
Nederland is opgedeeld in 35 arbeidsmarktregio. Hattem behoort tot de arbeidsmarktregio Zwolle. Jaarlijks stellen we onder andere met de betrokken partners een jaarplan op om te werken aan de Inclusie opgaven. Met als doel om kansen te creëren voor kandidaten op de arbeidsmarkt en om werkgevers te ontzorgen bij de inzet van de verschillende instrumenten.
- Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe "schriftelijke" informatie?
De aandachtspunten in het regionale jaarplan worden vertaald in het lokale actieplan re-integratie. De gemeente Hattem participeert tevens actief in diverse werkgroepen binnen de arbeidsmarktregio, met als doel om het Hattemse perspectief mee te laten wegen en om de verkregen informatie lokaal te kunnen vertalen en toepassen. De werkmakelaar van de gemeente Hattem maakt tevens onderdeel uit van het regionale Werkgeversservicepunt (WSP).
- Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
Er is zowel op landelijk als regionaal niveau bijvoorbeeld extra aandacht voor het onbenutte arbeidspotentieel van kandidaten met een psychische kwetsbaarheid. Dit is vertaald naar het Hattemse actieplan en er is in 2024 extra ingezet op de re-integratie van deze kandidaten. Ook is er in gezamenlijkheid een geharmoniseerde verordening opgesteld, waarin een groot gedeelte van de instrumenten met de betrokken gemeenten zijn geharmoniseerd, met als doel om gelijke kansen te creëren voor kandidaten en werkgevers.

2. Deelname aan Divosa Benchmark

De gemeente Hattem maakt al vele jaren gebruik van de Divosa benchmark.

- Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
De benchmarkrapportages en het jaarlijkse managementgesprek zijn bron van informatie geweest voor het opstellen van het actieplan re-integratie.

- Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
De keuzes die gemaakt zijn ten aanzien van de prioritering, zijn onder andere tot stand gekomen door de informatie uit de benchmarkrapportage en het managementgesprek met Divosa.
- Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
De prioritering die is aangebracht ten aanzien van doelgroepen in het actieplan re-integratie is mede tot stand gekomen op basis van informatie uit de Divosa Benchmark.

3. Fraudepreventie en handhaving

- Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
De gemeente Hattem participeert in een Gemeenschappelijke Regeling Sociale Recherche. Wanneer er signalen of er vermoedens van fraude zijn, wordt de Sociale Recherche ingeschakeld om nader onderzoek te doen.
- Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
In 2024 hebben alle consultants een training "Fraude Alertheid" gevolgd. Door het volgen van deze training blijven de consultants goed in staat om risicosignalen te herkennen en hier adequaat op te reageren.
- Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
Tijdens de overleggen is structureel aandacht voor fraudesignalen waardoor de consultants alert blijven op signalen en tijdig schakelen met de Sociale Recherche.

4. Leren van good practises van andere gemeenten

- Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
De gemeente Hattem neemt regelmatig deel aan bijeenkomsten van externe partijen zoals Divosa, Stimulanz en DUO. Tevens wordt er intensief samengewerkt met de gemeenten binnen de subregio Kop van de Veluwe.
- Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
De good practises van andere gemeenten worden vertaald naar de Hattemse praktijk.
- Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
In gezamenlijkheid met een buurgemeente is een traject tot stand gekomen voor de praktijkcomponent van het inburgeringstraject gericht op uitstroom naar betaald werk.

5. Uitvoering cliëntervaringsonderzoek Werk & Inkomen

- Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
In de periode mei/juni 2024 is er cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd door Insight Zorg onder de inwoners die ondersteuning ontvangen van het team Werk & Inkomen. Bij het opstellen van de

vragenlijst is rekening gehouden met het gegeven dat de Nederlandse taal een belemmering zou kunnen zijn. Er was sprake van eenvoudig taalgebruik (taalniveau B1) en de plaatselijke Stichting Vluchtelingencontact heeft inwoners die hulp nodig hadden ondersteund bij het invullen van de vragenlijst.

- Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

De gemeente Hattem heeft informatie gekregen over de tevredenheid van de begeleiding door de consulent inkomen, werk of inburgering. Er is inzicht verkregen in de manier waarop de communicatie met de gemeente wordt ervaren, wat de kandidaten vinden van de bejegening en hoe de begeleiding wordt ervaren. De conclusie van het onderzoek was als volgt:

De gemeente Hattem heeft 125 inwoners uitgenodigd voor een onderzoek, waarvan 34 hebben deelgenomen (27% respons). Een groot deel van de respondenten is niet in Nederland geboren en ontvangt een bijstandsuitkering. De meeste respondenten hebben zelf contact opgenomen met de gemeente of via Vluchtelingencontact.

De consulenten inkomen en werk/inburgering worden positief beoordeeld; ze luisteren goed en zoeken samen naar oplossingen. Driekwart begrijpt de communicatie van de gemeente, maar voor een deel is dit nog een uitdaging. De bejegening door consulenten wordt als correct ervaren.

Wat begeleiding betreft, krijgt een deel hulp bij inburgering, werk, opleiding en vrijwilligerswerk. De meeste respondenten zijn tevreden over de kwaliteit hiervan. De begeleiding heeft positieve effecten, zoals meer sociaal contact en stappen richting werk. Wel ervaart een kleine groep geen verandering, wat mogelijk verder onderzocht moet worden.

- Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie? De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek zijn besproken met het team van consulenten. De manier van werken wordt gehandhaafd. Er blijft aandacht voor (kleine) stappen in het re-integratieproces.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie (C1). Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect. Ook wordt aangegeven hoe het effect van de maatregelen wordt gemonitord (C2).

Het effect van de maatregel wordt zoveel mogelijk gekwantificeerd (C1). Indien het kwantificeren van het effect van maatregelen slecht of niet mogelijk is, kan het college volstaan met een kwalitatieve toelichting.

C1. Beoogd effect van de getroffen maatregelen op de verdere tekortreductie.

Het is moeilijk om een direct causaal verband te leggen tussen de getroffen maatregelen en de uitstroom uit de bijstand. Daarom is het niet haalbaar om de beoogde effecten kwantitatief exact uit te drukken. In de 'Analyse van het effect van getroffen maatregelen in voorgaande jaren' staan de cijfers over de in- en uitstroom van 2024, die het resultaat zijn van een combinatie van verschillende getroffen maatregelen. De interne en externe maatregelen dragen gezamenlijk bij aan een verdere vermindering van het bijstandsbestand en de bijbehorende kosten, door het bevorderen van duurzame re-integratie en het optimaal benutten van beschikbare middelen.

Met de interne maatregelen, zoals het maatwerkprincipe en medische onderzoeken, beogen we bij te dragen aan een succesvolle re-integratie van de doelgroep, met als uiteindelijke doel een duurzame uitstroom naar werk. Het maatwerkprincipe zorgt ervoor dat elke kandidaat de ondersteuning krijgt die past bij zijn of haar specifieke situatie, wat de kans op een succesvolle re-integratie vergroot. Bovendien zorgt de inzet van langdurige trajecten, bijvoorbeeld voor psychisch kwetsbare kandidaten, voor betere ondersteuning op de lange termijn, met als verwachte uitkomst een verlaging van het aantal bijstandsontvangers. Daarnaast beogen we met de gerichte aandacht voor medische problematiek te voorkomen dat uitkeringsgerechtigden langdurig in de bijstand blijven. We zien namelijk een toename van het aantal inwoners dat langer dan vijf jaar afhankelijk is van een uitkering. Een van onze doelen is om deze groep te verkleinen.

Eén van de externe maatregelen is deelname aan de Divosa Benchmark. Met de resultaten van deze benchmark beogen we gericht te prioriteren bij het inzetten van effectieve maatregelen, zoals de aandacht voor het verrichten van parttime werk, zoals omschreven bij de interne maatregelen. Dit is bedoeld om meer bijstandsgerechtigden actief aan het werk te krijgen en tegelijkertijd een bijdrage te leveren aan de vermindering van het bijstandsbestand en de bijbehorende kosten. De inkomsten die we hebben kunnen verrekenen in 2024 bedragen ruim € 100.000,-. We beogen in 2025 om minimaal hetzelfde bedrag te kunnen verrekenen en daar waar mogelijk meer kandidaten toe te leiden naar parttime werk waardoor dit bedrag verhoogd wordt.

De externe maatregelen die door de gemeente Hattem zijn opgesteld, richten zich vooral op het leren van anderen. We streven ernaar om kennis en ervaringen uit te wisselen op verschillende niveaus:

landelijk, regionaal en lokaal. Deze samenwerking stelt ons in staat om ons beleid verder te optimaliseren en beogen we effectiever aan te sluiten bij de behoeften van onze inwoners, wat uiteindelijk bijdraagt aan een grotere uitstroom uit de bijstand en een beperking van de instroom.

Daarnaast is er binnen de externe maatregelen ook aandacht voor fraudepreventie en handhaving. De gemeente Hattem werkt samen met de Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek om fraude te voorkomen en ervoor te zorgen dat de uitkeringen alleen terechtkomen bij diegenen die hier recht op hebben. Door intensief toezicht te houden en tijdig fraude te signaleren, beogen we te voorkomen dat middelen onterecht worden uitgekeerd.

Door deze gecombineerde aanpak door het leren van landelijke vergelijkingen, regionale samenwerking, lokale ervaringen en fraudebestrijding streven we naar een nog effectievere en doelgerichte uitvoering van ons beleid. We beogen niet alleen de uitstroom uit de bijstand te vergroten, maar ook de instroom te beperken tot degenen die hier daadwerkelijk recht op hebben. Ook blijven we de efficiënte maatregelen zoals opgenomen in de 'Analyse van het effect van getroffen maatregelen in voorgaande jaren' inzetten met als uiteindelijk doel een duurzame afname van het bijstandsbestand. Maar ook stappen van inwoners die een stijgende beweging maken op 'De Participatieladder' door onder andere de inzet van loonkostensubsidie beogen we als effect van de genomen maatregelen. In 2024 is 57 keer een stijgende beweging op 'De Participatieladder' gemaakt. In 2025 beogen we minimaal hetzelfde aantal te realiseren.

C2. De wijze waarop het effect van de maatregelen wordt gemonitord.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen landelijke en lokale monitoring. De Divosa Benchmark wordt periodiek geraadpleegd om trends vast te stellen, een vergelijking te maken met andere gemeenten en inzicht te krijgen in waar kansen liggen voor de gemeente Hattem. Het jaarlijkse managementgesprek met Divosa vormt, naast de benchmarkrapportages, een belangrijke bron van informatie voor het opstellen van het actieplan re-integratie. Divosa ontvangt en analyseert onze cijfers, waardoor inzichtelijk wordt op welke gebieden groei is gerealiseerd en waar nog verbeteringen mogelijk zijn.

Vanuit de Sociale Recherche ontvangen we elk kwartaal een voortgangsrapportage over eventuele fraudegevallen binnen de gemeente. In deze rapportage wordt tevens een eventuele besparing opgenomen. Door deel te nemen aan zowel ambtelijke als bestuurlijke overleggen blijft Hattem goed op de hoogte van de resultaten en ontwikkelingen.

Voor de planning-en-controlcyclus wordt meerdere keren per jaar inzichtelijk gemaakt waar de gemeente staat. We maken hierbij gebruik van Civision Samenlevingszaken, waarin alle gegevens gedownload en geanalyseerd kunnen worden. Hierdoor houden we goed zicht op de in- en uitstroom. Zowel bij instroom als bij uitstroom wordt de reden geregistreerd, zodat hieruit gerichte conclusies getrokken kunnen worden. Zo blijkt bijvoorbeeld dat Hattem ten opzichte van andere benchmarkgemeenten hoog scoort op uitstroom naar werk.

Lokaal worden de ingezette maatregelen gemonitord op kandidaatniveau door het volgen van de effecten van de toegepaste instrumenten. Daarnaast wordt de algemene instroom en uitstroom gemonitord, evenals de beweging op de Participatieladder, om zo een goed beeld te krijgen van de ontwikkeling en participatie van uitkeringsgerechtigden.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. Omdat de financiering van de bijstand via de gemeenten verloopt, is het aan de colleges en raden van gemeenten om de aanvraag op te stellen en in te dienen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekeningen zijn gezet.

De verklaring is slechts geldig indien het college deze met het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier heeft aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hattem dat het vóór 15 augustus 2025 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum:

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar:

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar:

2. Instemming gemeenteraad

In artikel 10, eerste lid, onderdeel d, Besluit Participatiewet staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2025 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Hattem stemt in met de onder 1 door het college van deze gemeente afgegeven verklaring.

Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

De voorzitter,

[Redacted signature area]

Naam van de ondertekenaar: _____

De griffier,

[Redacted signature area]

Naam van de ondertekenaar: _____